

รายงานการสอบสวนโรคเฉพาะรายผู้ป่วยติดเชื้อ *Vibrio parahaemolyticus*
ในพื้นที่ ตำบลโคกหล่าม อำเภอยะนิง จังหวัดศรีสะเกษ

ณัฐเสฏฐ์ ชินวงศ์^๑, นายณัฐพล โนนสูง^๒
นักสาธารณสุขชำนาญการ สสอ.อุทุมพรพิสัย^๑, นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ รพ.อุทุมพรพิสัย^๒

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ วันที่ ๖ มิ.ย. ๒๕๖๘ ทีมตระหนักรู้สถานการณ์ (SAT) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอยะนิง ได้รับแจ้งจากกลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อโรคพยาบาลอุทุมพรพิสัย ว่าพบผู้ป่วยอหิวาตกโรค ๑ ราย ในพื้นที่ ต.โคกหล่าม อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ ทีม JIT คปสอ.อุทุมพรพิสัย จึงประสานทีม JIT สสจ.ศรีสะเกษ และ SRRT รพ.สต.บ้านโคกหล่าม ลงดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ป่วยและผู้สัมผัส ทบทวนเวชระเบียน วิเคราะห์อัตราป่วยตามกลุ่มสัมผัสอาหาร คำนวณระยะฟักตัว และยืนยันเชื้อทางห้องปฏิบัติการ เพื่อยืนยันการวินิจฉัย วิเคราะห์ระบาดวิทยาตามบุคคล-เวลา-สถานที่ ระบุแหล่งโรคและปัจจัยเสี่ยง ค้นหาผู้สัมผัส และกำหนดมาตรการควบคุมโรค

ผลการสอบสวน ผู้ป่วยเป็นชาย อายุ ๔๕ ปี เกษตรกร หมู่ ๔ ต.โคกหล่าม มีประวัติดื่มสุราทุกวัน และเคยรักษาโรคหลอดเลือดสมองโป่งพอง โดยเมื่อป่วยวันที่ ๓๑ พ.ค. ๒๕๖๘ ทรพยากรหอยแมลงภู่ หอยลาย หอยแครง จากตลาดนัดอาหารทะเลสัตตบรรณ ห้างโลตัส อ.อุทุมพรพิสัย (จัด ๓๐ พ.ค.-๑ มิ.ย. ๒๕๖๘) ช่วงเย็นทรพยากรหนึ่งหอย แต่ผู้ป่วยแยกหอยแมลงภู่มาลวกเองเพียง < ๒ นาที รับประทานร่วมกัน ๘ คน และวันที่ ๑ มิ.ย. ๒๕๖๘ เวลา ๑๙.๐๐ น. เริ่มคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง ถ่ายเหลว > ๑๐ ครั้ง น้ำ-คาว และใช้หนวสน้ำ วันที่ ๒ มิ.ย. ๒๕๖๘ เข้ารับการรักษาที่ รพ.สต.บ้านโคกหล่าม แต่อาการทรุดหนัก จึงส่งต่อ รพ.อุทุมพรพิสัย แพทย์วินิจฉัย Septic shock ใส่ท่อช่วยหายใจ รักษาใน ICU วันที่ ๓ มิ.ย. ๒๕๖๘ ส่ง Blood culture วันที่ ๖ มิ.ย. ๒๕๖๘ ยืนยันพบ *Vibrio parahaemolyticus* ในกระแสเลือด จากการวิเคราะห์ทางระบาดวิทยา พบว่าจาก ๘ คนที่ร่วมรับประทาน พบป่วย ๒ ราย (Attack Rate รวม = ๒๕%) กลุ่มที่รับประทานหอยลวกไม่สุกมีอัตราป่วย ๑๐๐% (๑/๑) เทียบกับกลุ่มที่รับประทานหอยหนึ่งมีอัตราป่วยเพียง ๑๔.๓% (๑/๗) ความต่างอย่างชัดเจนนี้ยืนยันว่าการปรุงไม่สุกเป็นตัวแปรหลักของภาวะระบาด ระยะฟักตัว ~๒๔ ชม. สอดคล้องกับ *V. parahaemolyticus* (ช่วง ๔-๙๖ ชม. เฉลี่ย ๑๕ ชม.) สถานที่ต้นตอสงสัยคือตลาดนัดอาหารทะเลสัตตบรรณที่ปัจจุบันสิ้นสุดแล้ว แต่ยังคงติดตามผู้ซื้ออาหารจากตลาดเดียวกันเพื่อประเมินขนาดการระบาดที่แท้จริง มาตรการที่ดำเนินการแล้ว ค้นหาผู้ป่วยในกลุ่มสัมผัส (พบเพิ่ม ๑ ราย อาการเล็กน้อย) สื่อสารความเสี่ยง และประสานผู้นำชุมชนเฝ้าระวัง

บทสรุป เหตุการณ์นี้ยืนยันการติดเชื้อ *V. parahaemolyticus* ชนิดรุนแรง สาเหตุจากบริโภคหอยแมลงภู่ปรุงไม่สุกจากตลาดนัดสัตตบรรณ ระยะฟักตัว ~๒๔ ชม. อัตราป่วยสูงถึง ๑๐๐% ในกลุ่มปรุงไม่สุก และการดื่มสุราเรื้อรังเป็นปัจจัยชี้ขาดที่นำไปสู่ภาวะ Septicemia ถึง ICU ณ วันที่รายงาน ผู้ป่วยยังรักษาตัวใน ICU ยังไม่พบการระบาดในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะ (๑) ด้านสถานบริการ ออกแนวปฏิบัติเฝ้าระวัง ส่งเพาะเชื้อทุกรายสงสัย รายงาน ICD-๑๐: A๐๕.๓ อย่างถูกต้อง (๒) ด้านชุมชน งดบริโภคหอยสดเพียงพอง ($\geq ๖๓^{\circ}\text{C} \geq ๑๕$ วินาที) เน้นกลุ่มเสี่ยงดื่มสุราและโรคตับ (๓) ด้านสืบสวนโรค ติดตามผู้ซื้ออาหารจากตลาดเดียวกัน สืบสวนห่วงโซ่อุปทาน เก็บอุจจาระเพื่อ serotyping (๔) ด้านนโยบาย กำหนดมาตรฐานสุขาภิบาล cold chain ตลาดนัดสัตตบรรณ และใช้กลไก One Health เฝ้าระวัง *Vibrio* spp. ในห่วงโซ่อาหารทะเล

คำสำคัญ *Vibrio parahaemolyticus* Vibriosis อาหารทะเล